

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольної роботи
з дисципліни «УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ»
для здобувачів вищої освіти
за освітньо-науковою програмою підготовки «магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва напрямку підготовки)

освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і
адміністрування»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет Економіко–гуманітарний інститут, Факультет
економіки і управління
(найменування інституту, факультету)

мова навчання державна

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Управління якістю» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освітньої програми (спеціалізації) «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» / Укл.: Т.В. Пуліна, О.О. Соріна. - Запоріжжя: НУЗП, 2019. – 37 с.

Укладачі: Т.В. Пуліна, д-р екон. наук, проф. каф. менеджменту
О.О. Соріна, старший викладач каф. менеджменту

Рецензенти: Бухаріна Л. М., завідувач кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики ЗНУ, професор, д-р екон. наук, доцент
Томарева - Патлахова В. В., завідувач кафедри менеджменту КПУ, д-р екон.наук, доцент

Відповідальний за випуск: провідний фахівець Корякіна О.Б.

Затверджено
на засіданні кафедри
менеджменту
Протокол № 1
від 27 серпня 2019 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету економіки і
управління
Протокол № 22
від 25 вересня 2019 р.

© _____, 2019 рік
© _____, 2019 рік

ЗМІСТ

Вступ	4
Структура навчальної дисципліни	5
Програма навчальної дисципліни	6
Теми практичних занять	10
Методичні вказівки до виконання контрольної роботи	11
Завдання контрольної роботи	13
контрольні питання з курсу	13
практичні завдання	15
задачі	16
тематика рефератів	25
Рекомендована література	26
базова	26
допоміжна	27
інформаційні ресурси	28
Додаток А Приклад оформлення титульного аркушу контрольної роботи	29
Додаток Б Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням вимог національного стандарту України ДСТУ 8302:2015	30

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління якістю» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань з теорії та методології управління якістю; набуття базових навичок практичного застосування рекомендацій з організації управління якістю різних об'єктів (продукції, процесів, персоналу, організації в цілому), вивчення нормативно-правових, організаційних та економічних питань щодо управління якістю.

Завдання дисципліни:

- формування у здобувачів вищої освіти розуміння ролі якості як фактора успіху в епоху ринкової економіки;
- освоєння основних принципів управління якістю продукції і послуг;
- оволодіння сучасними методами, інструментами та підходами до управління якістю;
- ознайомлення з організацією робіт з розробки і впровадження систем якості відповідно до рекомендацій ДСТУ ISO серії 9000:2015;
- отримання уявлення про основи сертифікації продукції, послуг і систем менеджменту якості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

фахові компетентності:

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організацій, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

очікувані програмні результати навчання:

РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

РН3. Проектувати ефективні системи управління організаціями.

РН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

Міждисциплінарні зв'язки: За структурно-логічною схемою підготовки здобувача вищої освіти пререквізитами дисципліни «Управління якістю» є дисципліни «Менеджмент», «Економіка і фінанси підприємств», «Операційний менеджмент», «Управління персоналом». Постреквізитами є дисципліни «Корпоративне управління», «Управління розвитком організацій».

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього				усього			
		л	п	с. р		л	п	с. р
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Стандартизація термінології в галузі управління якістю	12	2	2	8	14	2		12
Тема 2. Міжнародний та вітчизняний досвід управління якістю	12	2	2	8	12			12
Тема 3. Базова концепція загального управління якістю	16	6	2	8	15	2		13

(TQM)								
Тема 4. Функції управління якістю	12	2	2	8	13			13
Тема 5. Методи та інструменти менеджменту якості	16	6	2	8	18	2	2	14
Разом за ЗМ1	68	18	10	40	72	6	2	64
Змістовий модуль 2								
Тема 6. Побудова системи менеджменту якості на підприємстві (в організації)	14	4	2	8	12			12
Тема 7. Система якості в стандартах ISO серії 9000	12	2		10	12			12
Тема 8. Облік витрат на якість в умовах TQM	14	4	2	8	12			12
Тема 9. Сертифікація систем менеджменту якості підприємства та премії якості	12	2		10	12			12
Разом за ЗМ2	52	12	4	36	48			48
Усього годин	120	30	14	76	120	6	2	112

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Базові положення сучасної концепції менеджменту якості

ТЕМА 1. Стандартизація термінології в галузі управління якістю

Управління якістю як спеціалізований вид управлінської діяльності. Предмет, мета й завдання курсу, взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Якість як фактор конкурентоспроможності організації в епоху ринкової економіки. Якість як економічна категорія. Якість і задоволеність споживача. Еволюція підходів до розуміння категорій «якість» та «управління якістю». Взаємозв'язок загального менеджменту та менеджменту якості.

Визначення основних понять, що складають понятійно-категоріальний апарат управління якістю.

ТЕМА 2. Міжнародний та вітчизняний досвід управління якістю

Еволюція менеджменту якості. Етапи формування й розвитку

менеджменту якості в системі загального менеджменту (акценти на контроль якості, забезпечення якості, управління якістю, поліпшення якості). Основні етапи розвитку систем управління якістю.

Досвід управління якістю в різних країнах світу: США, Японії, країнах Західної Європи. Порівняльна характеристика підходів до управління якістю. Видатні діячі в області менеджменту якості та їхній внесок у формування сучасної концепції менеджменту якості.

Історія розвитку вітчизняного руху з управління якістю.

ТЕМА 3. Базова концепція загального управління якістю (TQM)

Концептуальне розуміння Всеосяжного управління якістю (TQM). Цикл управління в системі TQM. Відмінності моделі управління організацією, заснованої на використанні ідей TQM, від традиційної моделі управління. Базові концепції TQM. Взаємозв'язок TQM з іншими напрямками менеджменту. Напрями зміни корпоративної культури організації в умовах TQM.

Роль вищого керівництва у впровадженні ідей TQM на підприємстві (в організації). Лідерство як один із найважливіших принципів менеджменту якості. Процес управління персоналом в умовах TQM. Особливості нової концепції управління персоналом у порівнянні з традиційними підходами. Міжнародна практика засвоєння принципів TQM провідними компаніями світу. Особливості реалізації ідей TQM в Україні.

ТЕМА 4. Функції управління якістю

Характеристика основних функцій управління якістю. Зміст функцій управління якістю за циклом Демінга. Склад функцій стратегічного та оперативного управління якістю. Схема функціональної структури системи менеджменту якості. Функції управління якістю, що реалізуються в межах вертикальної та горизонтальної «петлі якості» в процесі управління підприємством.

Місце та роль політики в області якості в діяльності підприємства. Зміст політики якості. Фактори, що впливають на формування політики у сфері якості. Склад документів, що відображають зміст політики та стратегії якості підприємства.

Організація робіт із якості. Навчання й мотивація персоналу в системі менеджменту якості.

Поняття та види контролю якості. Формулювання вимог до якості.

ТЕМА 5. Методи та інструменти менеджменту якості

Класифікація методів менеджменту якості. Класичні (контрольний лист, гістограма, діаграма розсіювання, метод стратифікації, діаграма Парето, причинно-наслідкова діаграма (Ісікави), контрольна карта (карта Шухарта)) та «нові» (діаграми спорідненості, зв'язків, деревовидна; матрична та векторна діаграми; діаграма здійснення процесу (PDPC); матриця пріоритетів (аналіз матричних даних)) методи менеджменту якості.

Сутність, призначення та сфери застосування статистичних методів контролю якості. Испити готової продукції. Статистичний приймальний контроль, його мета й завдання. Використання статистичних методів у сфері управління якістю.

Вимоги споживача залежно від профілю якості. Модель профілю якості (за Н.Кано), його складові. Ключові елементи та інструменти Розгортання Функцій Якості. Концепція Будинку Якості та етапи відстеження «голосу споживача» при Розгортанні Функцій Якості. Зв'язок інструментів якості TQM та QFD.

Змістовий модуль 2. Створення системи управління якістю на підприємстві (в організації) та забезпечення її ефективного функціонування

ТЕМА 6. Побудова системи менеджменту якості на підприємстві (в організації)

Загальний підхід до формування системи якості у відповідності з вимогами стандартів ISO 9000:2015. Порівняльна характеристика моделей управління якістю на основі ДСТУ ISO 9000:1994 (моделі систем управління якістю згідно зі стандартами ISO 9001:1994, ISO 9002:1994, ISO 9003:1994) та ДСТУ ISO 9001:2015.

Елементи системи управління якістю згідно з вимогами стандарту ДСТУ ISO 9001:2015: вимоги до системи якості, відповідальність керівництва, управління ресурсами, випуск продукції, вимірювання, аналізування та поліпшення якості. Етапи побудови системи управління якістю.

Зміст етапів створення системи якості: визначення елементів

системи якості, визначення складу структурних підрозділів системи якості, розроблення організаційної та функціональної схем системи якості, визначення складу та стану документації системи якості, розроблення внутрішньофірмової системи документації, упровадження документації, перевірка. Забезпечення функціонування й розвитку системи управління якістю.

ТЕМА 7. Система якості в стандартах ISO серії 9000

Методологічні основи стандартизації. Поняття стандартизації. Об'єкти стандартизації. Рівні стандартизації та види стандартів. Категорії нормативних документів із стандартизації. Поняття стандарту та види стандартів. Державна система стандартизації, її призначення та основні принципи. Структура органів державної служби стандартизації. Тенденції удосконалення державної системи стандартизації в Україні. Міжнародна стандартизація. Міжнародні організації зі стандартизації: їхні цілі, основні напрями діяльності, структура. Європейська стандартизація. Європейські організації зі стандартизації: їхні цілі, основні напрями діяльності, структура. Відмінності у європейській та міжнародній стандартизації. Стандарти на систему управління якістю. Загальна характеристика стандартів ISO серії 9000.

Еволюція стандартизації вимог до забезпечення та управління якістю. Структура стандартів ISO 9000: основоположні стандарти; стандарти на категорії продукції; стандарти з перевірки систем якості; стандарти й проекти з елементів системи якості. Елементи системи якості, що відповідає вимогам стандартів ISO 9000 версії 2015 року. Основні відмінності системи якості за стандартами ISO 9000 версій 1994 року та 2015 року.

Система екологічних стандартів ISO 14000: їх призначення, структура та порядок застосування. Галузеві системи стандартів QS 9000, GMP тощо.

ТЕМА 8. Облік витрат на якість в умовах TQM

Вплив якості на прибуток та збитки підприємства. Управління витратами на якість. Сучасні підходи до визначення рівня та структури витрат на якість. Модель визначення «оптимальної ціни якості». Класифікація витрат на якість. Витрати відповідності й невідповідності.

Визначення витрат на якість і аналіз їхньої структури. Методи обліку витрат на якість, рекомендовані до використання стандартом ISO 9004: метод управління витратами на якість; метод калькуляції витрат, пов'язаних з процесами; метод визначення витрат через низьку якість. Методи аналізу витрат на якість продукції.

ТЕМА 9. Сертифікація систем менеджменту якості підприємства та премії якості

Державна система сертифікації, її призначення. Види сертифікації: обов'язкова, добровільна. Національні органи із сертифікації. Порядок проведення та схеми сертифікації. Сучасні тенденції розвитку та вдосконалення процедури сертифікації в Україні.

Мета сертифікації систем якості. Забезпечення відповідності системи якості вимогам стандарту ISO 9000. Процедура сертифікації систем якості. Економічна оцінка робіт із сертифікації продукції, послуг і систем якості.

Поняття, призначення та види аудиту якості. Об'єкти аудиту якості. Типи аудиторських перевірок якості: внутрішній аудит, зовнішній аудит. Стандарти ISO серії 10011. Порядок проведення внутрішнього аудиту. Підготовка до зовнішнього аудиту на відповідність стандартам ISO 9000. Порядок проведення сертифікаційного аудиту.

Світова практика присудження нагород за якість. Національні премії з якості та їх критерії.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	ТЕМА 1. Стандартизація термінології в галузі управління якістю	2	
2	ТЕМА 2. Міжнародний та вітчизняний досвід управління якістю	2	
3	ТЕМА 3. Базова концепція загального управління якістю (TQM)	2	
4	ТЕМА 4. Функції управління якістю	2	

5	ТЕМА 5. Методи та інструменти менеджменту якості	2	2
6	ТЕМА 6. Побудова системи менеджменту якості на підприємстві (в організації)	2	
7	ТЕМА 7. Облік витрат на якість в умовах TQM	2	

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Завдання контрольних робіт укладено згідно з робочою програмою дисципліни з урахуванням змістових модулів та тем лекційного курсу.

Контрольна робота розглядається як різновид самостійної роботи, що спрямована на формування вмінь самостійно працювати з теоретичним матеріалом, аналізувати найважливіші категорії дисципліни, встановлювати взаємозв'язок між її основними поняттями.

Розподіл варіантів завдань контрольної роботи відбувається під час установочної сесії. Здобувач вищої освіти виконує індивідуальні завдання контрольної роботи під номерами які відповідають номеру його прізвища у журналі навчальної групи. Варіант може бути змінено за узгодженням з викладачем (враховуючи специфіку професійної діяльності та побажання здобувача вищої освіти).

Зміст контрольних робіт на кожний навчальний рік визначається спільно керівником дисципліни і викладачем, що проводить практичні заняття. Контрольна робота може включати три з чотирьох типів завдань:

- 1) завдання на виявлення знань концептуальних основ і понятійно-категоріального апарату дисципліни (теоретичні питання).
- 2) завдання на вміння використовувати методи та інструментарій менеджменту якості (практичне завдання).
- 3) розрахункове завдання (розв'язання задачі).
- 4) реферат.

За узгодженням з викладачем також можливе виконання контрольної роботи за індивідуальним завданням.

Завдання контрольної роботи виконується у письмовій формі. Виконане завдання подається на кафедру менеджменту, оформлене таким чином:

- титульний лист (назва вузу; кафедри; дисципліни; прізвище студента; номер академічної групи; номер варіанту; місто і рік виконання; підпис студента). Приклад оформлення титульного аркушу контрольної роботи наведено у Додатку А;

- зміст завдання (перелік складових виконаної роботи);

- основна частина (відповіді на питання індивідуального завдання, розв'язання практичних завдань та ін.);

- список законодавчих і нормативних актів, використаної літератури, оформлений згідно вимогам ДСТУ 8302:2015 (приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 наведено у Додатку Б);

Обсяг контрольної роботи, як правило, має складати 25—35 сторінок рукопису формату А4, розмір кегля 14, міжрядковий інтервал — 1,5; поля: ліве — 3 см, праве — 1 або 1,5 см; верхнє та нижнє — 2 см; нумерація сторінок над текстом з правого боку.

Виконана та належним чином оформлена контрольна робота подається на кафедру менеджменту для перевірки у встановлений строк. Граничний термін подання контрольної роботи на перевірку - за 10 днів до завершення семестру (10 днів до початку екзаменаційної сесії). Робота, яка не відповідає встановленим вимогам, повертається на доопрацювання.

Після перевірки контрольної роботи викладачем відбувається її усний захист, мета якого - виявити рівень володіння відповідним навчальним матеріалом.

Критеріями оцінки контрольної роботи є:

- ґрунтовність, комплексність та всебічність розглядання питань контрольної роботи;

- вчасність виконання розділів індивідуального завдання контрольної роботи за встановленим графіком;

- логічність, послідовність, якість оформлення матеріалу, що подається;

- правильність виконання розрахункових завдань

- рівень опанування використаного матеріалу, вміння вести дискусію, відповідати на запитання.

Здобувачам вищої освіти слід також взяти до уваги, що:

- при порушенні встановлених викладачем термінів

подання контрольних робіт із загальної оцінки рівня виконання завдання буде зніматися по 5 балів;

– у разі виявлення не самостійно виконаних практичних завдань (повний або частковий збіг тексту, цифрових даних тощо або виклад теоретичного матеріалу без посилань на джерела інформації), такі завдання будуть оцінюватися в 0 балів.

Підсумкове оцінювання знань. Загальна підсумкова оцінка знань з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю (оцінюється присутність та робота на заняттях протягом установчої сесії) та результатів за виконання контрольної роботи.

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає підвищити оцінку, він складає залік з дисципліни.

ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольні питання з курсу

1 Основні поняття та визначення у сфері якості. Стандартизація термінології в галузі управління якістю.

2 Сутність управління якістю продукції.

3 Сучасний стан теорії і практики менеджменту якості. Основні проблеми управління якістю.

4 Управління якістю на рівні підприємства. Сучасний підхід до управління якістю на виробництві.

5 Етапи і хронологія розвитку управління якістю.

6 Закордонний досвід управління якістю

7 “Японське диво” — причини і зміст

8 Гуртки якості: поняття, особливості організації, завдання та місце в системі управління якістю

9 Етапи розвитку вітчизняного менеджменту якості.

10 Концепція TQM: зміст та принципи

11 Базова концепція загального управління якістю та її реалізація в Україні.

12 Управління персоналом в рамках концепції TQM.

13 Життєвий цикл продукції. Його роль у системі менеджменту якості

14 Мета, об’єкт, суб’єкт управління якістю.

- 15 Надійність – базове поняття системи менеджменту якості.
- 16 Показники якості продукції та їх класифікація.
- 17 Системний підхід до проблеми управління якістю.
- 18 Складові планування якості.
- 19 Основоположні принципи систем управління якістю.
- 20 Модель системи управління якістю, в основу якої покладено процеси.
- 21 Цілі, політика та стратегія в галузі якості
- 22 Чинники, які впливають на політику в галузі якості
- 23 Складові механізму управління якістю на підприємстві
- 24 Визначення поняття “стандарт”, класифікація стандартів відповідно до рівнів стандартизації. Стандарти обов’язкового та добровільного використання.
- 25 Загальна характеристика стандартів ISO серії 9000, еволюція розвитку стандартів якості.
- 26 Структура базових стандартів ISO серії 9000. Організація робіт з впровадження стандартів ISO серії 9000 в Україні.
- 27 Сутність статистичних методів контролю якості.
- 28 Статистичний ряд і його характеристика.
- 29 Інструменти контролю якості, принципи їх побудови та застосування.
- 30 Нові та класичні методи управління якістю: зміст та відмінність підходів
- 31 Органи стандартизації в Україні. Основні положення Державної системи стандартизації України.
- 32 Основні принципи проведення сертифікації систем якості в Україні.
- 33 Нормативна база для сертифікації систем якості: міжнародна, регіональна, національна.
- 34 Органи сертифікації в системі УкрСЕПРО.
- 35 Метрологічна служба України, її діяльність з метрологічного забезпечення на підприємстві.
- 36 Визначення і структура витрат на якість, їх класифікація.
- 37 Методологія управління витратами на якість.
- 38 Типи аудиторських перевірок і моделей оцінювання рівня якості.
- 39 Підготовка до зовнішнього аудиту щодо відповідності стандартам ISO серії 9000.

40 Об'єкти аудиту якості, їх групування.

41 Міжнародні та національні премії у сфері якості.

Практичні завдання

1 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства сформулювати мету, завдання і стратегію підприємства у сфері якості

2 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства розробити “Політику підприємства у сфері якості”. Оформлення виконати на аркуші формату А4

3 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства запропонувати методику калькуляції витрат на забезпечення якості процесів та підход до оцінки ефективності таких витрат

4 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства побудувати діаграму Ісікави, яка характеризує вагому проблему у сфері забезпечення якості продукту, послуги або процесу та зробити висновки, щодо основних причин незадовільного рівня якості

5 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства побудувати діаграму Парето, яка характеризує вагому проблему у сфері забезпечення якості продукту, послуги або процесу та зробити висновки, щодо основних причин незадовільного рівня якості

6 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства запропонувати організаційну структуру, зорієнтовану на досягнення мети та реалізацію завдань у сфері якості

7 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства виділити у структурі підприємства відповідального (з представників вищого керівництва) за створення, впровадження та функціонування системи якості; розробити схему взаємодії персоналу з питань якості

8 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства розробити петлю якості та описати етапи життєвого циклу продукції

9 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства розробити структуру документації системи якості

10 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства визначити пріоритети серед процесів, які підлягають корекції; розробити схеми вдосконалення цих процесів

11 Обрати модель забезпечення якості відповідно до індивідуальних потреб конкретного вітчизняного підприємства

12 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства

розрахувати оптимальний рівень витрат на якість

13 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства запропонувати методику аналізу інформації про вартість низької якості. Описати процедури прийняття управлінського рішення на підставі такого аналізу

14 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства розробити пам'ятку для догляду за конкретним виробом

15 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства запропонувати систему управління якістю на основі концепції TQM

16 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства запропонувати методику виконання вимог стандартів ISO серії 9000 відповідно до вибраної моделі та специфіки підприємства, що розглядається

17 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства побудувати «будинок якості» для вдосконалення продукції або послуг підприємства, що розглядається

18 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства розробити схеми інформаційних потоків про вартість низької якості

19 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства сформулювати напрями реалізації ідеології TQM

20 На прикладі конкретного вітчизняного підприємства запропонувати методику перевірок системи якості

Задачі

Задача 1 В цеху використовується 100 ламп для освітлювання на протязі 10 год. на добу. Їх ресурс 600 год., ціна 30 грн. за одиницю. На заміну пропонується використовувати лампи, які мають ресурс 900 годин і ціну 40 грн. Чисельність робочих днів на рік – 260.

Визначити інтегральний показник якості старих і нових ламп; рівень якості нових ламп; річну економію від використання нових ламп.

Задача 2 Підприємство випускає продукцію 3-х сортів, дані про випуск продукції наведені у таблиці 1

Таблиця 1 - Вихідні дані

Сорт продукції	Планова ціна за 1	Кількість, тис. шт.
----------------	-------------------	---------------------

	од., грн.	за планом	за фактом
1	36	120	125
2	17	15	10
3	11	–	5
Всього	–	135	140

Визначите частку кожного сорту у вартості продукції, середню сортність, вартість за планом і фактично, а також індекс сортності.

Задача 3 З приведеного нижче переліку ергонометричних показників необхідно сформулювати чотири групи: гігієнічні, антропологічні, фізіологічні, психологічні. Початкові дані для групування: освітленість, показники відповідності конструкції виробу формі тіла людини; запиленість, конструкція виробу відповідно швидкісним можливостям людини; відповідність виробу можливостям сприйняття і переробки інформації; токсичність; відповідність конструкції виробу слуховим можливостям людини; перевантаження (прискорення); відповідність конструкції виробу розподілу ваги людини; вібрація; шум; відповідність конструкції виробу дотиковим можливостям людини; яскравість; напруженість магнітного і електричного поля; відповідність окремих органів людини частинам виробу, що входять в контакт з людиною; контрастність; колір; легкість і швидкість формування навиків при експлуатації виробу.

Задача 4

На заводі за звітний період вартість остаточного браку складала 72500 грн., витрати по виправленню браку (виправленого) – 42150 грн., вартість остаточного браку за ціною використання – 3998 грн. Стягнуто з постачальників по претензіях за постачання недоброякісних матеріалів – 1850 грн. Утримано за брак з винуватців – 2520 грн. Валова продукція за той же період за собівартістю складала – 1715112 грн. Визначите: абсолютні і відносні показники браку і розміру втрат від браку за звітний період.

Задача 5 В цеху підприємства діє 3 дільниці. За вихідними даними, наведеними в таблиці 1, розрахувати показники якості праці дільниці та індекс якості та ефективності праці цеху.

Таблиця 1 - Значення показника за дільницями

Показник	Значення показника за дільницями, тис. грн			
	1	2	3	Усього
1 Фактичний обсяг придатної продукції, виготовленої дільницею за певний період	200	220	230	
2 Плановий обсяг випуску придатної продукції дільницею	190	240	233	
3 Втрати від неусувного браку за дільницею	2	5	3	
4 Витрати на виявлення браку та розбракування за дільницею	0,6	2	0,5	
5 Витрати на аналіз причин браку за дільницею	0,4	1	0,5	
6 Витрати на усунення браку (заміна дефектних деталей, вузлів) за дільницею	1	3	1	
7 Витрати на повторне складання виробу за дільницею	0,5	1	0,5	
8 Витрати на перевірку виробу за дільницею	0,5	1	0,5	

Задача 6 На заводі проводиться випробування деталі для виробництва побутової електротехніки. Тестується 4 групи по 250 виробів протягом 10 000 годин. Результати тестування наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Результати тестування деталей для побутової техніки

№ групи	Кількість деталей, що вийшли з ладу через			Усього вийшло з ладу
	2500 год.	5000 год.	7500 год.	
1	3	2	2	7
2	3	2	-	5
3	3	-	1	4
4	2	2	-	4

За наведеними даними визначити ступінь надійності даної деталі шляхом обчислення показника інтенсивності відмов.

Задача 7 Визначте, до якої з нижче перерахованих категорій витрат на якість відносяться дані витрати (таблиця 1):

P – затрати на попередження (prevention cost);

A – затрати на оцінку і контроль (appraisal cost);

I – затрати, пов'язані з внутрішніми відмовами (internal reject cost);

E – затрати, пов'язані з зовнішніми відмовами (external reject cost);

N – затрати, не пов'язані з якістю (not a quality cost at all).

Таблиця 1 – Види витрат

Вид витрат	Категорія
Адміністративне управління	
Кондиціонування повітря	
Розгляд скарг	
Перевірка і технічне обслуговування виробничого устаткування, що використовується для оцінки якості продукції	
Зниження рівня якості	
Внутрішньовиробничий контроль	
Технічне обслуговування машин	
Заробітна плата робочих	
Планування якості і управління процесами	
Освіта персоналу	
Ремонт і гарантійне обслуговування	
Брак	
Підбір колірної гамми продукції	

Задача 8 Підприємство планує підвищити якість продукції. Прибуток від реалізації одиниці продукції складе 2000 грн., замість 1550 грн. в базовому варіанті виробництва. Питомі додаткові капітальні вкладення, пов'язані з підвищенням якості продукції, складають 5400 грн. Обчислити річний економічний ефект від виробництва

продукції підвищеної якості, враховуючи, що річний об'єм продукції – 4500 виробів, встановити доцільність таких заходів, якщо термін окупності складає 7 років.

Задача 9 В таблиці 1 приведені витрати на якість підприємства. Згрупуйте дані витрати на якість по основних категоріях:

Р – затрати на попередження;

А – затрати на оцінку і контроль;

І – затрати, пов'язані з внутрішніми відмовами; Е – затрати, пов'язані із зовнішніми відмовами.

1 Визначьте частку кожної групи витрат у загальному їх об'ємі.

2 Які можна зробити висновки, виходячи з отриманих результатів?

Таблиця 1 – Витрати на якість

Види витрат	Сума, тис. грн.
Завершальний контроль готової продукції	175 000
Переробка і ремонт	26 000
Матеріали для контролю і випробувань	14 500
Перевірка і технічне обслуговування виробничого устаткування, що використовується для оцінки якості продукції	37 500
Виправлення бракованої продукції	40 000
Внутрішньовиробничий контроль	15 000
Повторні випробування і контроль	12 000
Аналіз причин відмов поверненої споживачами продукції	2000
Планування якості і управління процесами	5000
Освіта персоналу	7000
Ремонт і гарантійне обслуговування	17 000
Брак	50 000
Контроль внутрішніх властивостей продукції	3500
Зниження рівня якості продукції	4500
Розробка заходів з якості	3000
Адміністративна робота з продукцією, поверненою споживачами	12000
Вартість гарантійного ремонту	30 000

Забезпечення якості продавцем	3000
Контроль системи менеджменту якості	3000
Сертифікація системи менеджменту якості	80 000

Задача 10

Використовуючи діаграму Парето, проаналізуйте результати перевірки житлових будинків. Дані про несправності в житлових будинках наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Дані про несправності в житлових будинках

Пошкодження	Кількість пошкоджень	Сума втрат від усунення несправності
Розбите скло	15	1500
Заміна вимикачів	4	130
Порушення зв'язку зовнішнього облицювання і ліпних виробів	17	1000
Заміна запобіжників	170	156
Протікання в окремих місцях	100	270
Заміна світильників	1	345
Течі в кранах	150	3500
Несправність ліфта	1	1180
Інші	112	750

Задача 11 В цеху підприємства діє 3 дільниці. За вихідними даними, наведеними в таблиці 1, розрахувати показники якості праці дільниці та індекс якості та ефективності праці цеху.

Таблиця 1 – Вихідні дані

Показник	Значення показника за дільницями, тис. грн			
	1	2	3	Усього
1 Фактичний обсяг придатної продукції, виготовленої дільницею за певний період	300	350	370	
2 Плановий обсяг випуску придатної продукції дільницею	290	370	390	
3 Втрати від неусувного браку за	3	4	2	

дільницею				
4 Витрати на виявлення браку та розбракування за дільницею	0,4	0,6	0,3	
5 Витрати на аналіз причин браку за дільницею	0,5	0,9	0,7	
6 Витрати на усунення браку (заміна дефектних деталей, вузлів) за дільницею	2	4	3	
7 Витрати на повторне складання виробу за дільницею	0,6	2	0,6	
8 Витрати на перевірку виробу за дільницею	0,6	1	0,6	

Задача 12 Консервним заводом заплановано виготовити у плановому році 110 тис. умовних банок овочевих консервів, у тому числі вищого сорту 65% загальної кількості. Ціна одиниці продукції першого сорту 1,5 грн., а до ціни вищого сорту встановлена надбавка в розмірі 20% ціни першого сорту.

Визначити коефіцієнт сортності продукції по заводу у плановому році та його зміну порівняно зі звітним, якщо у звітному році коефіцієнт сортності становив 0,96.

Задача 13 На основі даних таблиці 1 побудуйте контрольну карту, враховуючи, що показник «Тривалість маршруту» повинен знаходитися в межах наступного нормативного значення - 41 ± 1 година.

Таблиця 1 – Тривалість маршруту

№ зразка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тривалість маршруту	41	40	42	41	45	41	42	38	41	40

Зробіть висновки про дотримання нормативу по даному показнику. Визначте можливі причини відхилень від планових значень показників.

Задача 14 Обчислити річний економічний ефект від виробництва мінеральних добрив підвищеної якості. Відомо, що підприємством "Бета" щороку випускатиметься 15 тис. т калійних

добрив підвищеної якості. Прибуток від реалізації 1 т цих добрив становитиме 85 грн. замість 60 грн. до підвищення якості. Додаткові капіталовкладення на реалізацію заходу з підвищення якості калійних добрив дорівнюють 3 млн. грн.

Задача 15 На заводі за звітний період вартість остаточного браку склала 85000 грн., витрати по виправленню браку (виправленого) – 52470 грн., вартість остаточного браку за ціною використання – 5676 грн. Стягнуто з постачальників по претензіях за постачання недоброякісних матеріалів – 2250 грн. Утримано за брак з винуватців – 2520 грн. Валова продукція за той же період за собівартістю склала – 2824314 грн. Визначите: абсолютні і відносні показники браку і розміру втрат від браку за звітний період.

Задача 16 В цеху використовується 200 ламп для освітлювання на протязі 12 год. на добу. Їх ресурс 600 год., ціна 35 грн. за одиницю. На заміну пропонується використовувати лампи, які мають ресурс 800 годин і ціну 45 грн. Чисельність робочих днів на рік – 260.

Визначити інтегральний показник якості старих і нових ламп; рівень якості нових ламп; річну економію від використання нових ламп.

Задача 17 Підприємство планує підвищити якість продукції. Прибуток від реалізації одиниці продукції складе 4000 грн., замість 2500 грн. в базовому варіанті виробництва. Питомі додаткові капітальні вкладення, пов'язані з підвищенням якості продукції, складають 7000 грн. Обчислити річний економічний ефект від виробництва продукції підвищеної якості, враховуючи, що річний об'єм продукції – 5000 виробів, встановити доцільність таких заходів, якщо термін окупності складає 5 років.

Задача 18 На основі даних таблиці 1 побудуйте контрольну карту, враховуючи, що показник «Час висихання лакофарбового матеріалу (ЛФМ)» повинен знаходитися в межах наступного нормативного значення - 10 ± 2 ч.

Таблиця 1 - Час висихання лакофарбового матеріалу (ЛФМ)

№ зразка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
----------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Час висихання, годин	9	9,5	8	8,5	9	9,5	10	10,5	11	11,5
----------------------	---	-----	---	-----	---	-----	----	------	----	------

Зробіть висновки щодо стабільності якості ЛФМ, що виготовляються.

Задача 19 В таблиці 1 приведені витрати на якість підприємства. Згрупуйте дані витрати на якість по основних категоріях:

Р – затрати на попередження;

А – затрати на оцінку і контроль;

І – затрати, пов'язані з внутрішніми відмовами; Е – затрати, пов'язані із зовнішніми відмовами.

1 Визначите частку кожної групи витрат у загальному їх об'ємі.

2 Які можна зробити висновки, виходячи з отриманих результатів?

Таблиця 1 – Витрати на якість

Види витрат	Сума, тис. грн.
Завершальний контроль готової продукції	200 000
Переробка і ремонт	22 000
Матеріали для контролю і випробувань	18 700
Перевірка і технічне обслуговування виробничого устаткування, що використовується для оцінки якості продукції	37 900
Виправлення бракованої продукції	55 000
Внутрішньовиробничий контроль	13 900
Повторні випробування і контроль	10 000
Аналіз причин відмов поверненої споживачами продукції	2500
Планування якості і управління процесами	7000
Освіта персоналу	9000
Ремонт і гарантійне обслуговування	21 000
Брак	42 000
Контроль внутрішніх властивостей продукції	3500
Зниження рівня якості продукції	5500
Розробка заходів з якості	3000
Вартість гарантійного ремонту	40 000

Адміністративна робота з продукцією, поверненою споживачами	9000
Забезпечення якості продавцем	2000
Контроль системи менеджменту якості	4000
Сертифікація системи менеджменту якості	90 000

Задача 20

Використовуючи діаграму Парето, проаналізуйте результати перевірки житлових будинків. Дані про несправності в житлових будинках наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Дані про несправності в житлових будинках

Пошкодження	Кількість пошкоджень	Сума втрат від усунення несправності
Розбите скло	18	1800
Заміна вимикачів	3	170
Порушення зв'язку зовнішнього облицювання і ліпних виробів	20	1500
Заміна запобіжників	150	184
Протікання в окремих місцях	110	300
Заміна світильників	3	540
Течі в кранах	180	4200
Несправність ліфта	2	1320
Інші	100	950

Тематика рефератів

- 1 Наукові і організаційні основи управління якістю продукції
- 2 Системи управління якістю
- 3 Сертифікація продукції - шлях до цивілізованої ринкової економіки
- 4 Петля якості й етапи її формування
- 5 Людський фактор у системі управління якістю продукції
- 6 Права й обов'язки Держкомітету України по стандартизації, метрології і сертифікації продукції
- 7 Відповідальність підприємств, організацій і суб'єктів підприємницької діяльності за порушення стандартів, норм і правил

8 Функціональні напрямки діяльності підприємства в питаннях якості продукції

9 Розробка системи управління якістю і її функціонування на підприємстві

10 Основні документи і порядок оформлення ліцензії на виробництво продукції

11 Статистичні методи контролю і статистичне регулювання якості продукції

12 Експертна оцінка якості продукції

13 Закордонний досвід оцінки систем якості

14 Роль керівництва вищої ланки в управлінні якістю

15 Керівництво середньої ланки і його роль в управлінні якістю

16 Методи аналізу витрат на якість

17 Інформаційна база аналізу витрат на якість

18 Маркетинг у рішенні проблем поліпшення якості продукції

19 Проблеми поліпшення якості в умовах переходу до ринку

20 Круги якості: зміст та взаємодія з іншими організаціями усередині фірм (досвід Японії й інших країн)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1 Безродна С. М. Управління якістю: навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей. Чернівці: ПБКФ «Технодрук». 2017. 174 с.

2 Давидова О. Ю. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: підручник. Х.: Вид-во Іванченка І.С. 2018. 488 с.

3 Капінос Г. І., Грабовська І. В. Управління якістю: навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво. 2016. 278 с

4 Кудла Н. Є. Управління якістю в туризмі: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 328 с.

5 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів: ДСТУ ISO 9000:2015 [Чинний від 2016-07-01]. К.: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 45 с. (Національний стандарт України)

6 Системи менеджменту якості. Вимоги: ДСТУ ISO 9001:2015 [Чинний від 2016-07-01]. К.: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 22 с. (Національний стандарт України).

7 Топольник В. Г., Котляр М. А. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю : навчальний посібник : рек. МОНУ Львів : Магнолія. 2012. 212 с.

8 Управління якістю : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. : рек. МОНУ / Д. П. Лойко, О. В. Вотченікова, О. П. Удовіченко, М. А. Котляр. Львів : Магнолія 2010. 336с.

Допоміжна

1 Бичківський Р. Управління якістю : навч. посібник. Львів : Львівська політехніка. 2000. 329 с.

2 Білецький Е. В., Янушкевич Д. А., Шайхлісламов З. Р. Управління якістю продукції та послуг. Харків. Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ (ХТЕІ). 2015. 222 с.

3 Мережко Н.В., Осієвська В. В. Управління якістю: Навчальний посібник. Київ: КНТЕУ. 2010. 216 с.

4 Пугачевська К. Й. Управління якістю : Практикум для студентів денної форми навчання спеціальності 073 «Менеджмент» ОС «Магістр». Мукачєво: МДУ. 2017. 36 с.

5 Сертифікація продукції: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів : рек. МОНУ / Янушкевич Д. А., Тріщ Р. М., Шубіна Л. Ю., Білецький Е. В.. К.: Освіта України. 2012. 520 с.

6 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування: ДСТУ ISO 14001:2015 [чинний від 2016-07-01]. К.: ДП НДІ «Система». 2016. 37 с. (Національний стандарт України)

7 Системи екологічного управління. Загальні настанови щодо запровадження ДСТУ ISO 14004:2016 [чинний від 2017-10-01]. К.: ДП «УкрНДНЦ». 2017. 59 с. (Національний стандарт України)

8 Управление эффективностью и качеством. Модульная программа : в 2 ч. : пер. с англ. Ч. 1 : Повышение эффективности и качества: концепции, процессы и методы / под ред. И. Прокопенко, К. Норта. Москва : Дело. 2001. 800 с.

9 Управление эффективностью и качеством. Модульная программа : в 2 ч. : пер. с англ. Ч. 2 : Направления деятельности с большим потенциалом повышения эффективности и качества / под ред. И. Прокопенко, К. Норта. Москва : Дело. 2001. 608 с.

10 Шаповал М. І. Менеджмент якості: Підручник Київ : Знання. 2006. 471 с.

Інформаційні ресурси

1 Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АІФРУ) або Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA). URL : <https://smida.gov.ua> (дата звернення 30.04.19)

2 Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL : <http://rada.gov.ua> (дата звернення 30.04.19)

3 Головне управління статистики у Запорізькій області. URL : <http://www.zp.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 30.04.19)

4 Державна Служба Статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 30.04.19)

5 Інтернет-проект «Корпоративный менеджмент». URL : <https://www.cfin.ru> (дата звернення 30.04.19)

6 Научная электронная библиотека «Киберленинка». URL : <https://cyberleninka.ru> (дата звернення 30.04.19)

7 Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal> (дата звернення 30.04.19)

8 Ukrstat.org. - публікація документів Державної Служби Статистики України. URL : <https://ukrstat.org> (дата звернення 30.04.19)

ДОДАТОК А

Приклад оформлення титульного аркушу контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

кафедра менеджменту

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни _____

Варіант _____

Виконав
студ. гр. ФЕУ- _____

(ПІБ)

Прийняв

(посада викладача)

(ПІБ)

_____рік

ДОДАТОК Б

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням вимог національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

	2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова.

	Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях: довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.

Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл: дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів

	вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.

Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. показч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломєць. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима

	молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. Формирование толерантного сознания в обществе : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3–4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України : словник термінів</i> / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Коломєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми</i>

	законності. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.